

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4'50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și Admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Cursuri pentru analfabeți.

Anii din urmă, cu însemnatele progrese culturale ce au realizat, au atras în mod deosebit, atenția conducătorilor-cărturari asupra numărului înspăimântător de mare al analfabeților din sânul neamului nostru.

De câte ori resfoiam statistica oficială, ni-se urca sângele în față, când vedeam, că neamul nostru dă procentele cele mai rușinoase de analfabeți.

Fără voie ne venea atunci gândul: cu ce drept ne mândrim deci, cu originea noastră strălucită, cu ce drept pretindem că suntem și noi un neam cu aspirații, când cifrele reci ale statisticii ne conving neconținut, că suntem un neam incult, și ca atare nu prea avem multă îndreptățire la un viitor mai bun.

Nu recriminăm trecutul, căci ar fi o muncă absolut inutilă; nu întrebăm cine poartă vina acestor înapoiate stări a lucrurilor, ci privirea noastră se concentrează cu totul asupra prezentului și a viitorului, ce ne apare în colori neasămănat mai favorabile.

Soarta preoțimii și a învățătorimii noastre s'a schimbat într'un mod atât de simțitor înspre bine, încât obștea românească e îndreptățită a aștepta dela ei roade neasămănat mai înbelșugate, ca acele ale trecutului.

Arhierii noștri, în deplin acord cu cei ce stau în fruntea »Asociațiunii« pentru literatura și cultura poporului român și-au ridicat glasul lor de părinți îngrijați, îndemnând la muncă și strădanie pe cei ce stau în fruntea turmei cuvântătoare dela sate, purtând frumosul titlu de »luminători ai poporului«.

E atâta căldură, atâta dragoste adevărată în cuvântul Lor, încât noi nu mai putem adăoga nimic, decât să rugăm pe toți aceia, cărora li-se

adresează, să-l asculte cu aceeași dragoste și să-l urmeze.

Se dau cu acest prilej toate informațiile de lipsă; se pun la dispoziția ascultătorilor analfabeți, abecedare, caiete, condeie și creioane, *în mod cu totul gratuit.*

Nu mai lipsește de-acum decât ca cei chemați, să asculte glasul îndrumător și să i-se conformeze întru toate.

Cu puțină strădanie și dragoste pentru sutele de mii să nu zicem: două milioane — ce oarbă în întunec, lucrurile ar putea să se schimbe repede înspre bine, spălându-se rușinea, ce plutia până acum asupra neamului nostru, ca cel mai rămas neam din această țară.

Iată textul călduros al cerculării Prea Veneratului nostru Consistor de dto 31 Decembrie 1912:

Ne ținem de părintească datorie, ca și de astă dată să îndemnăm pe preoții și învățătorii noștri să se îngrijească de luminarea poporului prin învățătură.

Și fiindcă în lunile acestea de iarnă atât preoții, cât și învățătorii noștri sunt liberi, au timp suficient să se ocupe cu instruirea poporului, le dăm ordin ca fără întârziere să țină gratuit cursuri și prelegeri populare pentru luminarea poporului și instruirea tuturor analfabeților din comunele lor, a căror număr cu durere trebuie să constatăm, e încă foarte mare.

În acest scop preoții în cea dintâi Duminecă sau Sârbătoare, după primirea acestui ordin-circular, vor face cunoscut în biserică, după sf. liturghie, timpul începerii și ținerii acestor cursuri și prelegeri pentru analfabeți. Cu această ocaziune, prin cuvântare potrivită să se a-rete poporului scopul acestor cursuri și folosul învățăturii și pentru cel din urmă plugar. Să-i îndemne să se înscrie și să urmeze regulat aceste cursuri, cari au menirea să-i învețe pe toți: *a cetii, a scrie și a calcula.*

În caz de necesitate preotul și învățătorul vor insista personal la fiecare analfabet, să se înscrie și să iee parte la aceste cursuri.

Îndată ce s'au anunțat, ceice doresc să urmeze aceste cursuri, preotul și învățătorul vor începe lecțiunile, cari le vor

ține în sala de învățământ sau în alt local corăspunzător: cu o parte preotul iar cu a doua parte (grup) învățătorul.

Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român s'a îngrijit de tipărirea unui *Abecedar* pentru analfabeți.

Comitetul *Asociațiunii*, la cerere împarte gratuit exemplarele de lipsă pentru fiecare comună, în care se țin aceste cursuri.

Iar librăria Seminarului teologic Arhidiecezan va trimite gratuit pentru fiecare analfabet înscris: 5 caiete, 2 condeie și 2 creioane.

Lista — catalogul celor anunțați și înscriși la aceste cursuri să se facă în 2 ex. Un exemplar împreună cu registrul de clasificare, Ni se vor înainta la timpul său cel mult până la 1 Aprilie st. n. ca să știm, cari dintre preoții și învățătorii noștri au ținut aceste cursuri, atât de necesari pentru poporul nostru.

Listele acestea le va semnă (iscăll) președintele examenului și conducătorul cursului.

Examenele dela finea acestor cursuri sunt publice și se vor ține sub prezidiul protopopului sau delegatului său, după puțință în o zi de Duminecă, în prezența publicului din comună. Cu această ocaziune fiecare ascultător, care a urmat cursul, va prezenta un caiet scris curat și frumos cu peana.

Cu această ocaziune binevenită, din nou li-se va arăta, — prin o cuvântare ocazională, — folosul învățăturii. Va îndemnă pe ceice acum știu cetii, să cetească mereu; iar pe ceialalți, cari nu s'au înscris în anul acesta, să cerceteze aceste cursuri, cari de aci în colo se vor ține în fiecare an, în lunile de iarnă, pentruca să li-se deie prilej tuturor locuitorilor români din comună, să învețe cetirea, scrierea și calcularea atât de necesară pentru fiecare plugar.

Pentru plugarii, cari s'au distins la aceste cursuri, să se ceară trimiterea gratuită de cărți din »*Biblioteca populară a Asociațiunii.*«

Pentru orientare Vă împărtășim, cumcă cursurile și prelegerile populare, — cari au menirea să lumineze poporul, să învețe pe toți analfabeții cetitul, scrisul și calculatul, — sunt admise și recomandate cu toată căldura și de cătră dl. Ministru al cultelor și instrucțiunii publice reg. ung. prin ordinul Nr. 50, 877—1911.

Senatul regnicolar pentru lățirea

cunoștințelor între popor (Az Országos köznevelődési Tanács) se îngrijește de redactarea și edarea prelegerilor populare, cari la cerere se trimit gratuit tuturor învățătorilor.

Acest senat a edat și „Programa particulară de lecțiuni pentru cursurile analfabeților.“

Cursul analfabeților ține 50—60 de zile, în trei-patru zile pe săptămână. În o zi se vor ține 1—2 ore, seara dela 5—7 ore. Pentru aceea lecțiile sunt împărțite pe 60 de zile.

Cursul sau lecțiile se vor face în conformitate cu principiile pedagogice comunicate în „Planul de învățământ pentru școlile primare, edat la anul 1909 pentru școlile primare din Provincia metropolitană gr.-cat. română de Alba-Iulia și Făgăraș.“

Învățătorii, cari au instruat constată, că analfabeții învață mai ușor scris-cetitul după sistemul cuvintelor normale, prin aplicarea procesului analitic-sintetic.

Altcum învățătorilor noștri le stă în voie să aleagă și se urmeze sistemul, care îl află de mai bun.

Dela sine se înțelege, că elevii analfabeți, fiind oameni formați, vor pricepe mai ușor și vor cuprinde mai repede tot ce li-se spune. Și așa cu un bun metod în timp relative scurt, se vor ajunge rezultate frumoase. Și astfel din an în an va scădea numărul cel prea mare al analfabeților noștri.

Pentru ca aceste cursuri să fie mai atrăgătoare, mai plăcute, preotul sau învățătorul în fiecare săptămână odată, Dumineca sau Sâmbătă seara vor ține câte o conferință liberă sau vor ceti din „Biblioteca populară“ a Asociațiunii, — sau din lucrări de ale scriitorilor noștri

poporali, — chestiuni ușoare, plăcute și de interes pentru țăranii noștri. Vor aranja producțiuni populare. Și astfel să vor năsul să deștepte poporul; să-l facă să iubească tot aceea ce e bun, nobil și frumos, și să urască din tot sufletul său societățile rele, crișmele, beuturile alcoolice, cari duc la ruină morală și materială pe indivizi, familii, comune și ținuturi întregi.

Dăm acest ordin-circular și facem aceste dispozițiuni pentru propășirea, pentru înaintarea morală și materială a poporului român.

Pentru aceea cu toată dragostea părintească și cu toată puterea cuvântului îndemnăm pe preoții și învățătorii noștri să-și împlinească și această datorință.

Ministrul de honvezi a dat un ordin mai deunăzi, în care dispune, că cei-ce doresc să se căsătorească înainte de ce și-au făcut serviciul militar, o pot face fără nici o permisiune specială a lui. Până acuma serviciul militar era un impediment pentru cei-ce voiau să se căsătorească — din 1 Februarie 1913 acest impediment nu mai există.

Pertractări româno-maghiare. Foile din Budapesta scriu despre anumite pertractări, ce ar decurge între guvern, recte Tisza și comitetul național. După știrile cele mai proaspete Tisza ar fi chemat la sine pe presidentul clubului român parlamentar d. dr. T. Mihályi și s'ar fi informat asupra gravamielor românilor. D. Mihályi le-a cuprins aceste în următoarele: Să se schimbe dispozițiile jignitoare ale legii lui Apponyi, să se revoace ordinațiunea cu privire la limba de catehisare, comunele românești să fie scoase de sub jurisdicțiunea episcopului de

Hajdudorog, iar noua lege electorală să fie schimbate amăsurat echității și egalității de drept, eliminându-se toate acele dispoziții, cari sunt impotriva românilor.

Tisza a accentuat cu aceasta ocaziune, că nici un fel de organizare nu va recunoaște de îndreptățită, care se face pe baze naționaliste. A zis apoi, ca comitetul național să-și prezente plânsorile în scris, ceea-ce s'a și făcut. Memorandul comitetului ar fi aproape identic cu al d-lui Mihu. Foile maghiare mai scriu, că deputații români nici nu vor lua parte la desbaterea proiectului electoral.

Fată de comentariile arhijidovescului Pesti Hirlap, apoi declară Tisza într'o foaie guvernamentală, că guvernul nu a pertractat cu nici un bărbat politic român. El înse ca om privat a avut unele convorbiri cu bărbați, cari aparțin clubului naționalist român. Acestea le-a avut în vederea acțiunii, pe care a întreprins-o cu mai bine de 20 ani înainte, și care țintește rezolvirea chestiunii românești din Ungaria.

Inbuleul crucii. Înainte de aceasta cu 1600 ani, Constantin-cel-mare în fruntea ostirilor Galliei, pleacă în contra împăratului Maxentius, să elibereze Italia, cetatea Romei și pe creștinii perzecați de păgâni.

Pașul a fost îndrăzneț, dar scopul sfânt, pentru care voia să se lupte, îi dă nădejde, că învingerea va fi glorioasă.

Încă în decursul drumului pe cer i-se arată un semn, pe care el nu putea încă să-l înțeleagă anume: *crucea*, însoțită de cuvintele *voșty viză*. În noaptea aceleiași zile, îi apare însuși Isus Hristos, și îl asigură de învingere, dacă va începe lupta în numele crucii.

În 28 Oct. 312, lângă Ponte Milvio, spre mează-noapte dela Roma, Constantin

FOIȚA.

Fata sherifului.

Poveste istorisită de unul, care cunoaște Egiptul.
(Continuare și fine).

Sudaneanul a rămas singur în odaie și luă în mână țevă nargilehei, carea în focul luptei de cuvinte îi scăpase, și începu a bea din nou tutun. Într'aceea zicea întru sine: „Prietinel acesta din zile vechi a fost în tot de una moslim evlavios; dar de când nu mai trece de sherif, s'a făcut de nesuferit. Allah stirpească toată hârtia și uște toată cerneala, — asta ar fi lucrul cel mai bun! Și scriitorului acestuia, carele i-a răpit fata, să-i trimită șeytan orbie și lepră. Asta ar fi fost o muiere pe sama mea!“ Și pocni din limbă. „Albă la față și încă tinără — dar poate ea oare, să fearbă durra? 1) Cine știe, oare datu-mi-o ar fi Hammed, și ca să o răpesc ca icțibul acesta, — nu, spre așa ceva sunt deja prea bătrân. Adevărat că nici eu nu sunt sherif, — dar acum în laturi gândul la ea, cerca-voiu în alte case o nouă stăpână pe sama haremului meu. Dar când voiu mai veni la Cahira, voiu cerca la altul din prietini mei djaffa 2). La Hamme-

dul acesta de nesuferit nu voiu mai intra. Mai bine voiu rămânea în funduk 3) și voiu plăti acolo câteva parole. Dar poate că-și va mai veni Hammed în ori“.

Stăpânul sări în odaie: „El hamd ul illah, bucură-te împreună cu mine, soțule al tinerețelor mele! Numele lui Allah trece peste toate mările, harul lui află pe toți slujitorii lui, și el scrie faptele celor ce cred într'însul. El este stăpânul zilei celei mai de pe urmă și al zidirii — preamilitivul. O preadrechtule, povățuește-ne pe calea celor ce află harul tău, departe de aceia, asupra cărora ai căutat întru mânia, și ne ferește de toată rătăcirea. La illah il allah —!“

„Va Mohammed rasul allah!“ întregi Said. „Dar de ce rostești fata? 2) Doar ai aflat un galben, ori doară vre unul din vrășmașii tăi și-a rupt gâtul?“

„Nu, prietine, dar de bucurie încă și mai mare am parte. Inchipuește-ți, profetul îmi trimite înapoi fata!“

„Ja salam, Hanifa vine? A bună samă nu-i mai place de ea scriitorului aceluia, și de aceea și-o trimite acasă“.

„Ce gânduri proaste pot să se nască în capul tău! De fata unui sherif nu i-se urește nimănui.“

„Așa e, de o sherifă nu, dar Hanifa nu e sherifă.“

„Cum nu? Doar eu îi sunt tată.“

„Da, tatăl ei ești, dar nu sherif.“

„Ba sunt!“

„Ba nu!“

„Ba sunt!“

„Iar începi a minți?“

„Și noi iar ne certăm!“

„Vallah, iar ne certăm. Ce obicei rău! — Mai bine spune-mi, de ce a alungat Ahmed Abdallah dela sine fata ta. Știi-o?“

„O a alungat, zici? Doar mekemeha i-a poruncit, să rostească talakiul!“

„Dar cum poate ea, să poruncească așa ceva? Dimprotivă și-a dat sfatul, să aștepti, până și-se va trimite Hanifa înapoi. Doar kadii aceia nu puteau să știe, ce stă în kismetul ei. Și apoi mi-se pare, că scriitorul nu se teme de mekemeh, căci altmintrea și-o ar fi trimis de mult. De ce a tăcut-o abia astăzi?“

„Allah înmulțească înțelepciunea bătrânețelor tale. Pentru că el nu putea, să se despărtească de frumseța unei fete a profetului.“

„Dar tu nu ești pogoritorul profetului. Ocară peste capul tău cel cărunt, carele ascunde pururea minciuni de acestea“.

Hammed chiar voia să răspundă iară cu o sudalmă, când intră Ali.

„Un prunc a adus epistola aceasta, stăpâne“.

1) Hirică africană.

2) Ospitalitatea.

3) Ospătărie.

4) Stihul cel dintâiu al Coranului.

să și întâlnește cu Maxentius, îl bate, îi nimiceste ostirea și intră învingător în Roma.

Dar nu se lasă răpit de gloria, ce a câștigat. Constantin din învingător devine însuși învins: tura în șirul catehumenilor. Și mai târziu în Roma la 312, după aceea în Milano la 313, dimpreună cu Liciniu, edă decretul pentru eliberarea religiei și redarea tuturor bisericilor și averilor răpite dela creștini pe timpul persecuțiilor.

Aceasta a fost cea mai glorioasă învingere, ce s'a putut câștiga vre-odată. Lupta dela Ponte Milvio și decretul dela Milano, a schimbat dintr'odată fața Romei și a întregului imperiu.

Crucea a învins și prin aceasta a devenit puterea de viață, mângâierea și nădejdea creștinilor.

Această învingere, acum după 1600 ani, se jubilează în întreaga lume creștină. La Roma, începutul serbărilor s'a făcut deja în 22 Oct. anul trecut și se vor continua, cu mari ceremonii până prin Decembrie. Prin alte orașe ale Italiei, prin Belgia și prin alte țeri încă se fac mari pregătiri pentru jubileul crucii. Oare noi vom face ceva pentru aceasta cruce, în care mai ales în vremurile grele de astăzi, trebuie să ne punem toată nădejdea.

Din dieceza greco-catolică de Oradea mare.

Cercularul episcopesc de Oradea mare, comunică clerului diecezan unele ordinațiuni ale Ministrului de Culte și instrucția publică, cari fiind de interes pentru învățători și senatele școlare, le dăm în extras:

În cauza extradării *testimoniilor școlastice* elevilor cari au absolvat celea 6 clase elementare și repetiționale, Ministrul face

cunoscut, că numărul exemplarelor de lipsă pentru un an le va trimite gratis, însă nu la rugarea învățătorilor și a senatelor școlare, ci pe baza arătării Venerabilului Ordinariat.

Astfel învățătorii sunt strict obligați ca pe calea oficiilor protopopești cel mult până în 15 Martie a fiecărui an să substearnă un conspect despre numărul atestatelor finale de lipsă pentru școlile populare și de repetiție.

Acestea atestate conform § 17 al Art. XLVI din 1908 susținătorii de școli sunt datori a le da fieștecărui elev absolut de celea 6 clase elementare și de celea 3 cursuri repetiționale făcute în l. maghiară și sentite de timbru, și despre atestatele eliberate va fi a se conduce protocoale de evidență (törzskönyv).

Privitor la *limba* în care să vor umlea rubricile atestatelor și a protocoalelor despre absolvarea claselor, dispoziția legii mai la deal citată, Ministrul o refereste numai la *rubricile atestatelor*, nu însă la textul însuși.

Prin urmare rubricile: confesiunea, purtarea, progresul elevilor pe lângă limba maghiară să pot umplea și în limba de propunere a școli, textul certificatului însă, exclusiv numai maghiar poate să fie, dar și acest favor nu să admită decât numai la atestatul despre absolvarea celor 6 clase elementare, căci în atestatele despre absolvarea școli de repetiție folosirea columnata a limbilor nu are loc și acelea *numai în limba maghiară sunt de a se umplea*.

Atestatul îl subscrie directorul școli, unde însă nu e director, aceasta datorința cade în sarcina învățătorului, care este responsabil pentru adevărătatea celor cuprinse în acelea nu numai disciplinar ci și legal.

Acestea atestate fiind documente publice, trebuie să fie provăzute cu sigilul oficial, care până la alte dispozițiuni are să fie sigilul parohiei respective.

Băncile și Asociațiunea.

Biroul central al „Asociațiunii” a făcut un apel către direcțiunea „Solidarității” și toate direcțiunile băncilor, rugându-le să sprijinească propaganda economică a „Asociațiunii”. Apelurile sunt de următorul cuprins.

Onor.

Direcțiuni a băncilor asociate „Solidaritatea”.

Sibiu.

După-cum știți „Asociațiunea” de trei ani a angajat un conferențiar agronomie, care stă permanent în serviciul instituțiunii noastre și cutrieră satele românești din diferite ținuturi, ținând prelegeri practice din domeniul agriculturii, viticulturii etc., și dând poporului tot felul de sfaturi economice.

Dela începutul anului 1910, conferențiarul agronomie al „Asociațiunii” a ținut în total 102 prelegeri, a scris mai multe tractate populare și articole economice și a dat îndrumări pentru înființarea de însoțiri, obținând în multe părți rezultate multumitoare.

Aceasta propagandă economică a conferențiarului nostru agronomie credem că trebuie apreciată și sprijinită și din partea băncilor noastre. Întărirea și înaintarea economică a țărânilor pe care a avut-o și o are în vedere Asociațiunea prin angajarea acestui specialist, va contribui, fără îndoială și la înflorirea institutelor noastre financiare. De aceea nu ne îndoim că Onor. direcțiuni ale băncilor noastre ne vor da tot sprijinul să putem continua și desăvârși munca noastră, ce țineste educația economică a țărânilor. „Asociațiunea” dispune de prea puține

„O epistolă pe sama mea? Dă-o încoace.” Ingândurat întorcea epistola pe față și pe dos. „Vallahi, o adevărată epistolă. De mult n'am mai primit epistole. Ce noutăți cuprinde oare?”

„Cetește-o, și le vei ști.”

„Azi mă dor ochii. Cetește-mi-o tu, Saide, și eu voi asculta.”

„A bună samă te dor tot de una, când ai avea, să cetești. Dar dă-o încoace, eu mă pricep la meșteșugul acesta mai bine decât tine.” Cu mare grije au frânt apoi sigilul, au despăturat epistola, și apoi începutu Sudaneanul, să cetească:

„În numele preabunului Dumnezeu, al preamilstivului, dela slujitorul lui, dela Ahmed Abdallah Giurnali, lui Hammed el Homsî Sirul. Sănătatea ta fie bună și sara vieții tale fie frumoasă. Allah scutească casa ta și o păzească de nepăcinire. Salam! Bărbații mekemehei mi-au fost dat sfatul, să trimit pe Hanifa bint el Hammed înapoi în casa tătâne-său. Allah înmulțească-le înțelepciunea. Dar mie îmi plăcea frumsețea muierei mele. De aceea n'am vrut, să o alung, ci m'am hotărît, ca ea să-mi fie mealima¹⁾ și stăpâna haremului meu. Dar a fost scris altmintrea. Ea are însușiri frumoase de ale trupului, dar ale inimii îi sunt urite. Voiam, să-mi iau a doua soție, pe sora unui prietin. Când o auzi această

Hanifa, pierdu toate vârtuțile sale și începutu, să-mi întristeze viața. Mîntea femeii e scurtă, zice profetul. Ea doară nu poate să aștepte, ca eu să mă îndestalesc cu o singură muiere! Când i-am spus, că de acum nu-mi va indulci ea singură zilele, gurița ei mi-a grăit cuvinte rele, și când am voit, să ies apoi din odaie, mînuța ei cea gingașă a aruncat asupra mea bapucii¹⁾. Așa dar pentru ca să nu se turbure liniștea casei mele și echilibrul sufletului meu, mai bine am rostit talakiul și ți-o trimit înapoi, după ce vor fi trecut cele trei luni, câte după porunca profetului am să o mai țin în casa mea. Dar îți spun, ea știe sudui ca un măgar, și pumnul ei, — vallahi, pumnul ei e tare! Acum ți-se plinește voea, vei primi înapoi pe Hanifa ta. Allah binecuvinte-vă pe tine și pe ea și pe prietiniții și bogăția ta; dar de ai fi așteptat întru răbdare kismetul fetei tale, ai putea, să porți încă și azi turbanul cel verde fără de a roși de rușine. Dar tu ai prevenit soartea și m'ai părît. Allah te-a pedepsit și te-a făcut de ocară înaintea tuturor credincioșilor. Eu te iert, că m'ai vătămat de atâtea ori. Kismetul tău fie ferecit, și să ai în tot de una cafea de ajuns și parte de chef, ca să fii îndestulit cu tigneala trupului tău. Salam! Allah fie cu tine și lungească umbra sării tale, iară tu nu-ți uita nici odată de

sluga ta, carea se chiamă Ahmed Abdallah el Giurnali.”

„Așa dar vei primi înapoi fata ta”, zise Said ben Musa, neguțătorul din Sudan, dacă a cetit epistola. „Scriitorul acesta e cuminate — și om de omenie. Că venisem, ca să pețesc pe Hanifa, pentru că iubita mea Fatme a murit. Dela prietinu' tău a bună samă nu ai fi cerut preț mare. Dar după ce am cetit epistola aceasta, — mulțămesc, mai bine ține-ți-o.”

Așa s'a întâmplat, că Hanifa bint el Hammed s'a întors la casa tătâne-său.

Cugetări.

Dacă vrei să ajungi la perfecțiune, fii umilit, căci umilinta e fundamentul sfințeniei.

*

Ce e curățenia?... Un crin, care e frumos, până ce e aib... Ce e crinul? O floare, a cărei miros e fermecător, iar culoarea e răpitoare. Însă îndată ce i-au căzut petalele, nu mai are nici un preț, — o calcăm în picioare...

*

Crucea este nădejdea noastră. La umbra crucii aflăm liniște și mângâiere.

¹⁾ Soția de căpetenie.

¹⁾ Pantofii.

mijloace pentru a acoperi multele cheltuieli împreunate cu activitatea ei multilaterală, și e avizată la sprijinul obștei românești, pentru cultura căreia și lucrează.

Vă rugăm deci, se binevoiți a face și D-voastră un apel către băncile asociate, să binevoască a ceda o parte din cvota lor filantropică pentru „Fondul cultural al băncilor”, administrat de „Asociațiune”. Acest fond în anii din urmă n'a fost deloc alimentat, ceea-ce dovedește, că băncile noastre nu prețuesc în destul nizuințele de înaintare culturală și economică ale „Asociațiunii”.

Cedând băncile în fiecare an o parte din cvota lor filantropică, ar pune basă unui fond însemnat, din care s'ar putea acoperi cheltuielile împreunate cu propaganda economică sistematică, pornită de „Asociațiune”.

Vă rugăm deci să binevoiți a îndemna printr'un circular institutele noastre financiare să contribuie în fiecare an la *fondul cultural al băncilor*, administrat de „Asociațiune”. (Sumele să se trimită direct oficiului de casă al „Asociațiunii”, Sibiu str. Șaguna 6).

În aceeași circulară vă rugăm să binevoiți a îndemna băncile noastre, să se înscrie, fie ca membri fondatori (cu taxa de 400 cor.), fie ca membri pe viață (cu taxa de 200 cor.) la „Asociațiune”.

Primiți, vă rugăm, incredințarea deosebitei noastre stime.

Sibiu, 5 Ianuarie 1913.

Andrieu Bârseanu m. p., O. C. Tăslăuanu m. p.,
prezident. secretar.

Correspondințe.

Dela Oradea.

În 26 Ianuarie a petrecut la noi în Oradea, ca oaspele Ilustrității Sale a d-lui episcop diecezan, Ilustritatea Sa d. dr. Valeriu Frențiu, noul episcop al Lugojului.

A venit anume cu scopul ca să-i mulțumească Preaiubitului nostru Arhiepiscop pentru că a binevoit a asista la consacrarea Preasfinției Sale întâmplată zilele trecute la Blaj.

A fost un moment plin de induioșare, când i-am văzut pe cei doi Arhiepiscopi în biserică, pe al nostru stând cu o treaptă mai jos decât colegul său mai tânăr.

Un tablou intradepășit pătrunzător era acela, care ne înfățișa vecinica întinerire a sf. noastre de Dumnezeu păzite și binecuvântate Biserice.

După sf. Liturgie întreaga preoțime gremială în frunte cu Ven. Capitlu catedral a mers să-i aducă noului Arhiepiscop român omagiile cuvenite.

La prânzul solemn dat într'u onoarea oaspei înalt, Ilustritatea Sa d. episcop al Orăzii, salutându-l pe Preasfinția Sa dela Lugos cu elocința sa răpitoare, îl asigură de dragostea sa frățească, la care poate apela între ori-ce împrejurări, rugându-l totodată ca și Preasfinția Sa se păzească cu scumpătate aceasta dragoste și bunăînțelegere imprumutată; ceea-ce Ilustritatea Sa dela Lugos mult impresionat de reamintirile trecutului, cu vorbe călduroase și promise în mod solemn.

S'au rostit încă mai multe vorbiri frumoase din aceasta sărbătorească ocaziune și mai toți cei de față am fost încântați de raportul plin de dragoste și sincera alipire

dintre Preaiubiții noștri Arhiepiscopi, care ne este cea mai firmă chezeșie, pentru buna înțelegere și cooperarea strălucită a Preasfințiilor noastre și în viitor, într'u înflorirea și prosperarea sf. noastre biserice și spre binele neamului nostru românesc.

Le dorim stăpânire glorioasă și viață îndelungată.

* * *

Tot în zilele acestea s'a făcut următoarea schimbare în cler.

Ilustritatea Sa Dl episcop diecezan a denumit de secretar episcopesc și notariu conzistorial pe On. și Cl. D. Dr. Gregoriu Pap, mai înainte contabil la fondurile diecezane.

Tot atunci s'au denumit de asesori conzistoriali: P. O. Petru Popescu, vicearhidiacon onor. paroh în Oradea-Ujváros și P. O. Domni: Dr. Georgiu Miculaș și Petru Tamaian, profesori la preparandia diecezană. Întru mulți ani!

Correspondentul.

Reviste.

Conflictul român-Bulgar. După ce Bulgaria până acum încă n'a răspuns nimic, cu privire la concesiunile teritoriale pe cari le pretinde România, cetățenii României nu mai pot suferi atâta întârziere, cer dela guvern să apere prestigiul României, să pășască, cât se poate de energic în contra Bulgariei și dacă e lipsă să prindă în mână chiar și arma. S'au ținut adunări la București, Craiova, Brăila și Galaț, în cari au pretins dela guvern, să urgiteze cât mai iute aplanarea conflictului chiar și pe cale războinică. Guvernul român, a și incredințat pe Mișu, delegatul român la Londra, să comunice lui Danev, că dacă cel puțin în decurs de o săptămână nu se vor limpezi lucrurile, va trebui să decidă arma.

Război sau pace. Noul guvern turcesc încă nici până acum n'a dat răspuns notei puterilor. Mahmud Sefket, a spus, că răspunsul, o pace rușinoasă, nu poate să cuprindă. Aceasta, atâta înseamnă, că Adrianopolul, cu nici un preț, nu voiesc să-l cedeze. Și delegații dela Londra în felul acesta încă nu voiesc să încheie pace, ci mai bine întrerup ori ce pertractări mai departe. Ne putem aștepta dar, ca războiul din nou să izbucnească. Aliații balcanici să și pregătesc pentru începerea războiului. Din Sârbia, s'au trimis la Csatalda treizeci de mii de ostași, ajutor pentru bulgari.

Turcii încă să pregătesc de război. E întrebare numai, că puterile mari vor mai putea oare să-și păstreze neutralitatea?

Lupta din Saxonia pentru catehizarea în școli. »Sächsischer zehrererverain« într'un memorandum a cerut dela guvernul Saxoniei, democratizarea formală a școlii, și excluderea catehizării din școli.

În contra acestei mișcări liberale și socialiste, au pășit nu numai catolicii, ci și reformații. Guvernul n'a ascultat de socialiști și în proiectul pentru educația în școli, a primit și cateheza. »Landtag“-ul Saxoniei însă, stăpânit de liberali și socialiști, a respins acest proiect. Atât catolicii, cât și protestanții, așteaptă cu multă încordare, cum se vor mai dezvolta lucrurile.

Preoții întemnițați din Portugalia. Manuel de Arriaga prezidentul republicii Portugaliei, într'o scrisoare a cerut dela guvern, că dacă să poate, se elibereze și să câștige iarăși preținia episcopilor și preoților întemnițați pentru chestii politice și se ușureze soarta celorlalți întemnițați politici, cel puțin prin delăturarea mășcilor, ce trebuie să le poarte. Dar prezidentul guvernului s'a opus, provocându-să la aceea, că episcopii și preoții totdeauna au fost elementele cele mai revoluționare din Portugalia și dacă se vor elibera, iarăși se vor pune în fruntea revoluțiunii. În ce privește pe ceilalți întemnițați, guvernul e aplicat să le delature mășcile, dar numai așa dacă se delature dela toți întemnițații. Se crede, că prezidentul republicii, a scris epistoala aceasta, numai pentru ochii străinilor, înaintea cărora guvernul Portugaliei să nu apară inuman și anti-religionar, ci un mare apărător al statului.

Desmințirea unei înțelegeri turco-române. În cercurile politice se desminte zvonul, după care ar exista o înțelegere între guvernul junilor turci și guvernul român privitor la o acțiune paralelă. Se amintește că toate combinațiunile făcute cu ocaziunea vizitei ministrului român Filipescu la Constantinopol au fost categoric desmințite din partea României. Tratatările între România și Bulgaria au început înainte de a se produce cea schimbare la Constantinopol și dorința României de a accelera tratatările datează de mai înainte.

În urma evenimentelor din Constantinopol, excitarea la București a crescut, determinând guvernul român să inziste asupra accelerării tratativilor cu Bulgaria. Instrucțiunile date ministrului român din Londra în acest sens sunt rezultatul conziliului de Coroană ținut la București. În ace-

laș timp cabinetul din București a voit să liniștească opinia publică română care începuse să facă guvernului imputări pentru pretinsa sa neactivitate.

Urmarea imediată a acestui demers va fi de sigur accelerarea tratativelor dintre cele două state.

Delegații balcanici au hotărât reînțeperea războiului. În ședința de ieri a delegațiilor balcanici s'a hotărât în principiu ruperea tratativelor de pace și numirea unei comisii speciale, care va hotărî asupra viitoarei atitudini a aliaților.

Delegații bulgari declară că Sârbi au primit astăzi instrucțiunile definitive ale guvernului lor. În consecință delegații sârbi au hotărât ruperea tratativelor și denunțarea armistițiului.

Ultima hotărîre a delegațiilor balcanici a fost supusă astăzi unei revizuirii.

Comandantul trupelor bulgare va comunica comandantului turc hotărîrea delegațiilor. Termenul de patru zile pentru ruperea armistițiului va fi socotit de azi Luni orele 7 seara. Dacă turcii nu vor ceda până la expirarea termenului de patru zile, reînțeperea războiului e inevitabilă. Se crede însă, că denunțarea armistițiului va avea ca efect prăbușirea cabinetului junilor turci și că noul guvern turc va consimți la cedarea Adrianopolului.

Delegații greci declară că sunt de acord cu ruperea tratativelor.

Academia populară.

— Cronică locală. —

Seria a doua a conferințelor aranjate de reuniunile culturale din Blaj însoțite s'a început în 26 Ianuarie 1913. Ne-a primit spațioasa sală de gimnastică înzestrată cu lămpi potrivite, cu scaune comoade din venitul seriei prime de conferințe ținute înainte de Crăciun.

Programul seratei prime a fost următorul:

1. Dl Pataky Văleanu a declamat poezia „Noi vrem pământ“, interpretând cu glas puternic răzvrătirea celor desmoșteniți.

2. În lumea viselor și a reveriei ne-a ridicat apoi dl E. Vlassa, care a cântat la vioară cu mult sentiment și cu tehnică desăvârșită minunata „Baladă“ de Porumbescu și „Trăumerei“ de Schumann. A fost aplaudat frenetic și silit să cânte din nou piesa din urmă.

3. Dl Gh. Văgălău a cântat două doine de Brediceanu: „Bădișor depărțitor“ și „Cine m-aude cântând“, delectându-ne cu vocea-i cunoscută și bineapreciată. O ușoară umbră de răgușeală i-a întunecat de astădată timbrul cald și duos.

Acompaniamentul l-a susținut cu rară competență amabila dsoară Lucia Mureșan.

4. Conferențiarul seriei acesteia a fost dl Alexandru Borza, secretarul și organiza-

torul Academiei. A vorbit despre vasta temă: *Apa ca factor geologic.*

Apa ploilor și a zăpezilor topite sapă, erodează suprafața munților neconținți. Așa se nasc râpele și văile, tot așa au luat ființă însă și sarducurile prin cari iasă din Ardeal Jiul, Oltul, Buzeul, Totrușul Bistricioara etc. Conferențiarul accentuiază cu însuflețire și caldă dragoste a pământului nostru însămbătata acestor văi erozionale pentru români. Vorbește apoi despre cursul superior al râurilor cu cascadele cataractele lor atât de caracteristice, apoi despre cursul de mijloc, cu fenomenele caracteristice pentru această parte: canonurile din America și ale râurilor europene, Dunărea, Rinul, Elba și canonurile ardelen.

Descrie apoi activitatea apei sub pământ, explicând originea peșterilor și a multor chei din munții noștri, arată cum se fac sloii de calcar numiți stalactiți și stalagmiți. Ca încheiere vorbește cu multă însuflețire despre un colț de pământ românesc unde sunt adunate la un loc toate minunile datorite apei, conducându-ne într'o excursiune imaginară prin Munții-Apuseni.

Espunerea limpede a fost însoțită de proiecțiuni luminoase reușite și câteva deseme.

Conferența a plăcut foarte mult numerosului public, care a alergat și de data aceasta cu multă dragoste la aceasta școală liberă, întemiată de profesorii noștri conștii de chemarea lor înaltă.

Indemnul conferențiarului ca să căutăm a cunoaște țara noastră prin dese excursiuni turistice și călătorii, a aflat răsunet viu în ascultătorii acestei conferințe instructive.

Noutăți.

Nou prezident la fondurile grănițarești din districtul Mășăudului a fost ales cu mare însuflețire d. dr. Vasile Pahone avocat în Bistrița.

Moartea arhiducelui Rainer. Din Viena s'a anunțat moartea arhiducelui Rainer. Arhiducele moare la frumoasa etate de 86 ani. Reposatul arhiduce a fost nepotul împăratului Leopold II.

Regele Italiei luat în lista alegătorilor. Comisia pentru conscrierea alegătorilor din Roma, a luat în lista de alegători și pe regele Victor Emanuel. Este aceasta o operă a francmazonilor. Și astfel putem s'o credem. Dar va fi curios de bună seamă, ca regele să se alătore pe lângă cutare partid, se fie eventual și corteș, se meargă la urmă să voteze. Acea va fi zi de jale, precum zi de jale a fost și momentul, când demnitatea regească astfel a fost degradată.

Fundațiune de un milion. Marchiză Arconati Visconti a dăruit Sorbonnei suma de 500.000 franci. Tot atâta sumă a dăruit și în anul trecut. Pentru suma aceasta se va înființa lângă universitate, paralel cu institutul oceanografie al principelui de Monaco un institut de geografie.

Trecerea Alpilor în aeroplan. În aviație s'a dat un nou record prin sborul aviatorului italian Bielovucic care plecând din Elveția a trecut fără incident peste Alpi și după 25 minute a aterisat fiind primit la Domo d'Ossola (Italia) cu entusiasm.

Primar al Romei, a fost ales a treia-oară, iarăși jidanul Nathan. Când și-a ținut vorbirea de introducere, între altele a zis: „Totdeauna ne străduim se alinăm foamea mulțimei prin înmulțirea păsărilor și a peștilor, dar rociurile aruncate din multe părți, imputinează populația mării și Isus din nefericire nu mai e pe pământ“. Doamne, oare-când se va găsi și în Roma o opoziție curagioasă, care să astupe gura jidanului ne-rușinat!?

Invățătorii au dreptul la serviciul militar voluntar. Ministrul reg. ung. de Culte și instrucție publică în înțelesul art. de lege XXX—1912 §. 21 invățătorilor aplicați la școalele elementari poporale le recunoaște favorul de a servi exclusiv la armata teritorială reg. ung. în calitate de voluntar numai un an și 11 ani în rezervă.

Conferența exploratorului Roald Amudsen la Roma. În prezența regelui Italiei, a principelui Abruzzilor a autorităților și a Coloniei svedeză și-a ținut îndrăznețul explorator Roald Amudsen zilele aceste la Roma, conferința despre expediția sa la Pol. Societatea geografică italiană a distins pe conferențiar cu medalia de aur.

„Despre viața curată“. Cu numărul de față începem publicarea traducerii cărții d-lui Antoniu Szuszai intitulată: Despre viața curată. Autorul este un viguros scriitor, căruia literatura maghiară are mult de ai mulțumi pentru însemnatele D-sale lucrări, cari au fost primite cu multă însuflețire de publicul cetitor. În cartea de față autorul ne ridică în sferele senine ale vieții curate, descrie cu multă măiestrie și profunzime starea desperată a păcătosului cuprins în mrejele păcatului necurăției, apoi calea care duce la eliberare de păcat și astfel la fericire. *E o lucrare de seamă, care tractează o chestiune atât de importantă și actuală cum e viața curată, lămurind-o din toate punctele de vedere: arătând ce zice știința medicală și ce zice morala lui Hristos.*

Cinetofonul. Marele inventator Edison a terminat — după o lucrare de 4 ani — acest aparat, adică fonograful îmbinat cu cinematograful: icoana și cuvântul rostit să reproducă în același timp. F. D.

Cutremur de pământ. Din Constantinopol s'a semnalează, că Sâmbătă spre Duminică înspre ziuă s'a resimțit acolo o puternică zguduitură de scurtă durată, un asemenea cutremur s'a mai anunțat din Zagrab, care a durat 3 secunde.

Posta Redacțiunii.

Brașov T. E prea departe de noi. Îți stăm totdeauna cu plăcere la dispoziție. Salutare.

Dela direcțiunea oficiului postal din Cluj. Comunicat.

Pentru cazul, când s'a trimis la postă mai multe scrisori de odată, dela postă s'a eliberează anumite cărți de trimitere, format mai mare sau mai mic. Acestea cărți de trimitere, cu deosebire se recomandă acelor cari, trimit deodată — mai mult de douăzeci bucăți — epistole recomandate, ori pachete, pe cari, încă de acasă, le induc în cartea de trimitere, iar la postă, prin sigilul oficios s'a adeverește numai primirea lor, și nu trebuie să aștepte atâta după recipis.

Cum trebuie folosite acestea cărți de trimitere, oficiul postal din orice loc, e obligat să deie îndrumările de lipsă.

Să pot căpăta la ori ce oficiu postal. Celea mai mari, costează 70 fil., iar celea mai mici 50 fil.

Partea Literară.

Despre viața curată. Indreptar pentru tinerii culți.

de
ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de
EMIL TATAR.

Introducere.

Un profesor pe timpul vacanței de vară a plecat în călătorie și a ajuns prin ținutul provinciei Raina. Se înțelege, că n'a putut facunjura castelul renumit a contelui I.

Un servitor prevenitor îl conducea. Parcul l-a vizitat mai întâiu. I-se părea că se află în paradisul pierdut, căci natura emula cu arta. Căi minunate, lacuri, fântâni săritoare, grupe de arbori seculari, pături de flori, în locurile mai ridicate chioscuri cu priveliști sublime, toate acestea făceau grădina deamnă de locuința zinelor.

Incântat a exclamat profesorul: „Ce fericit e stăpânul acestei grădini, care zilnic se preumblă prin locul acesta frumos și se poate delecta în frumusețile acestui parc“.

Stăpânul meu — respuse servitorul — e paralizat și numai purtat de noi poate vedea parcul. Acum a plecat spre castelul aristocratic. O aripă cuprinde numai biblioteca și galeria de tablouri. Aproape invidiind privea profesorul la tezaurii vechi și aleși ai științei și literaturii.

Și galeria cu tablouri! Nici împărații nu s'ar putea lăuda cu o colecție mai distinsă de lucruri artistice.

— Ce plăcere e să contemplez colecțiile aceste sublime! Trebuie să recunosc, că stăpânul d-tale are gust foarte ales.

— Stăpânul meu e orb — răspuse servitorul — și nu se poate delecta în tablourile aceste — și la răspunsul servitorului s'a intristat profesorul:

Acordurile unei muzici înălțătoare se auzeau din partea cealaltă a castelului. Chiar concerta muzica de curte. Când l-a condus servitorul, profesorul nu s'a putut reține să nu observe:

— E lucru cuminte, că contele se recompensează cu ceva, trebuie se recunosc, că în viața mea nu am auzit muzică mai sublimă.

— Te înșeli, Domnul meu — zise servitorul, — stăpânul ține muzica numai pentru delectarea oaspeților, fiindcă el e surd.

Călătoria noastră a flămânzit în cercetarea și contemplarea atâtor lucruri frumoase și bucuroase a primit invitarea în o sală mare, unde se servea chiar prânzul pentru oaspeți. După prânz cu părere de rău a amintit profesorul: Culina e excelentă, pivița fără păreche, durere, că contele afară de acestea n'are în ce se delecta.

— Domnul meu — îl clarifică servitorul — suferă de contragerea gâtului și afară de puțin lapte — și aceasta în porțiuni mici și cu greu — nimic nu poate mânca.

Și intristarea a cuprins inima profesorului pe lângă toate plăcerile gustate. Soartea contelui avut și cu toate acestea s'arce l-a zguduit. „Sunt om sărac, avizat la salariul meu, dar n'aș schimba cu acest Chreosus.“

Așa se cugeta profesorul și pe dreptul. Abia cred, că s'ar afla un simplu lucrător sănătos, care să schimbe cu acest om, care toate bunurile pământesti le are din abundență.

Primul și cel mai însemnat bun, dintre bunurile pământesti e viața, dar ca să fie viața în adevăr viață, trebuie să fie împreună cu sănătate. Fără de sănătate într'adevăr nici viața n'are mult rost. După învățătura creștină, morbul e un dar dela Dumnezeu, care nu câștigă viața de veci, dar scotind din punctul de vedere al vieții pământesti, boala e sarcina cea mai grozavă. Ce folos are cineva de bani mulți, avere, lucruri de artă, când el nu se poate bucura de nimic? În privința aceasta are tot dreptul filozoful pesimismului sinistru Schopenhauer — cu toate că nu-i sunt prietini — că 9 din 10 părți a fericirii pământesti să întemeiază pe sănătate. Cine a fost vreodată greu bolnav va recunoaște de sigur adevărul zis de filozoful german.

E caracteristic, că cei mai mulți oameni nu știu ce tezaur mare e sănătatea, numai atunci știe prețui sănătatea și tinerimea în ușorătatea ei, când a pierdut-o. Las că înțelege valoarea sănătății bolnavul.

Ce e sănătatea pentru viața trupului, aceea e curățenia morală, pentru viața sufletului. Dacă sănătatea e tezaur mare, tot așa de scump tezaur e și curățenia morală. Sănătatea fizică, e sănătatea trupului, castitatea morală e sănătatea trupului și a sufletului, pentru că fără curățenie morală, nu este viața spirituală fericită, senină și activă. Sănătatea trupului pretinde aer curat, apă curată, vesminte curate, sănătatea sufletului cere moravuri curate. Ca viața noastră pământescă, într'adevăr să fie omenească — abținându-se dela viața de dincolo de mormânt — avem lipsă de morală curată. Ba chiar și numai din punctul de vedere al sănătății trupesti, factorul cel mai însemnat e viața curată.

Tuberculoză, alcoolism, senzualitate, această treime e primejdia singuraticilor și a popoarelor. Care e mai primejdioasă dintre acestea trei?

Un dușman înfricoșat al omenimei e tuberculoza, una din șapte părți a omenimei, o cuprinde mormântul — înainte de vreme — din cauza tuberculozei. Ceva bine este însă și în boala asta cumplită, eu așa cred, că cei mai mulți tuberculoși se mântuiesc, căci timp îndelungat bate moartea la pieptul lor și cei mai mulți înțeleg admonițiunea serioasă și se pregătesc pentru judecata cea mare, de care nimenea nu poată să fugă și să se ascundă.

Mai periculos decât tuberculoza, scotese alcoolismul sau cu alte cuvinte beția. Căci beția nu nimicește numai sănătatea, ci adeseori și averea, cinstea și judecata trează a minții.

Și dacă cu greu se curează tuberculoza, tot așa de cu greu se poate scoate din omul bețiv, diavolul beției.

Iar urmarea, sfârșitul beției nu arare ori e ruinarea totală trupestă și sufletească, temnița sau casa de nebuni.

Senzualitatea e mai grozavă chiar și decât beția. Istoria nu amintește cazuri, când tuberculoza sau alcoolismul ar fi înveninat sau nimicit popoare întregi, ne amintește însă popoare, cari sau înecat în noroiul senzualității. Necurătenia, — păcatele trupesti — a cauzat nimicirea imperiului vast al babilonenilor și assirienilor și a împins în perzare imperiul strălucit al Romanilor. Nu popoarele barbare au omorât imperiul roman, ele i-au săpat numai mormântul. — Dacă necurătenia s'a incubat în om, aceasta sugrumă tot ce e nobil și frumos în el, spurcă trupul și sufletul, îl nefericește ca individ și cauză nimicirea familiilor și a generațiilor. Poporul francez are un proverb: Qu est la femme?, care — la Moliere mi-se pare — ecură în forma aceasta: Chercher la femme — caută femeia. Cei mai mulți sunt de părere că proverbul acesta este o zicere pigcătoare la adresa femeilor, întrucât toate păcatele vreau să le pună în cărca lor. Pe când de fapt poporul francez vrea să zică cu envintele acestea cu totul altceva, dacă indivizi și familii, pe scara decadinței, atât materiale, cât și a sănătății și onoarei, au ajuns pe treapta ultimă, atunci zice proverbul francez: între cauzele decadinței caută și pe femeia păcătoasă — respective păcatul necurăției, care de bună seamă, că se găsește între motivele ruinei lui. Într'adevăr plăcerile trupesti sunt mormântul acela grețos, care ascunde în sânul său: carieră, onoare, avere, sănătate și fericire vecinică.

Specialiști în lucrările de mântuire a sufletelor afirmă, și eu subscriu părerea lor, că 99% din cei osândiți se condamnă pentru păcatul necurăției, fiindcă senzualitatea e liferantul cel mai sigur al iadului.

Și dacă e periculoasă necurăția pentru toți de bună seamă că un îndoit pericol cuprinde pentru tinerime.

Pentru grădinari e lucru cunoscut că în lunile Maiu și Iunie când circularea suncului e mai intensivă și dezvoltarea mai mare, e oprită altoirea și străplântarea arborilor. Tineretea e primăvara vieții, e etatea aceea, în care natura cu pași repezi înaintează spre dezvoltare deplină. Dacă necurăția în etatea aceasta atacă tinerimea, pricinuieste îndoit pagube trupesti și sufletești. Mormintele de ar vorbi, Dumnezeuule, despre câte cariere întrerupte și despre câte catastrofe grozave ne-ar ști povesti, și cele mai multe nefericiri cauzate de senzualitate!

Răsboiul ruso-japonez s'a sfârșit în luna lui August 1905 și câte nefericiri n'a adus asupra imperiului rusesc și câte surprinse n'a oferit lumii, care cu mirare a aflat, că temutul colos dela nord nici odată nu e învingător.

Nu simpatia față de ruși, ci mintea îmi spunea, că la urma urmelor tot va culca la pământ ursul de nord pe contrarul său.

Dar faptele, pierderile uriașe continue mărturiseau chiar contrariul. Lumea a aflat, că ostașul japonez nu cunoaște frica de moarte. De altă parte, cunosătorii istoriei afirmă, că principiul vital al cazacului e a lupta, că nici el nu se retrage, că se aruncă asupra dușmanului cu furia animalului săgetat. — și cu toate acestea ostile rușilor suferiau înfrângeri continue.

Mult timp nu am putut înțelege lucrul acesta, foile e adevărat, aminteau în deose-

bite rânduri, că corupția în armata rusă se mare, dar m'am convins de proporțiile corupției acesteia abia mai târziu.

Ajungându-mi în mâni un studiu despre viața din cazarmă a ostașilor ruși mi s'a deschis ochii, și am văzut că cu o armată ai cărui ofițeri dela locotenent, până la general sunt sclavii necurăției nu poți învinge. Senzualitatea slăbește trupul și sufletul și face pe om laș în fața primejdiei.

Când în a. 1870 a erupt războiul german-francez întreagă Franța exaltă striga: la Berlin — spre Berlin, — trenurile cari înaintau spre Reina transportau și pe nefelicitele locuitoare ale caselor publice.

H. Varley care în Anglia a început o adevărată expediție contra necurăției s'a informat dela un trimis de pe câmpul de câmpul de luptă al unui ziar din Londra despre următoarele: „Am cercetat ambele taberi contrare, atât ziua cât și noaptea și uneori din tabera germană mergeam drept la cea franceză. Diferința era mare, dar mai mult m-a suprins purtarea ostașilor. Dacă mergeam printre șirele germane auziam, că conversația decurgea despre părinții și iubii rămași acasă.

Ostașii germani în continuu își scoteau din buzunare și traiste fotografii și atunci se putea auzi: „Acesta e tata, aceasta e mama, aici fratele și sora, asta e mireasa mea, așa-i că e frumoasă?“

La ostașii francezi am experiat însă cu totul altceva. Și aici umblau din mână în mână fotografii de ale teatralistelor și de a altor femei, cari erau vestite pentru imoralitate.

Când inelul de fier a lui Moltke a constrâns 180 mii de ostași francezi să se predeie, cei mai mulți ostași francezi suferău de boale venerice. E cunoscut tuturor sfârșitul războiului.

În traistele ostașilor francezi împușcați în fugă au aflat romane murdare și imorale, toate acestea constituie o cauză principală a înfrângerii Francezilor.

(Va urma).

Noaptea sf. Bartolomeu.

După *BOLANDEN*.

Trad. de *Aurel B. Gajta*, profesor.

(Continuare).

— Și despre lucrul acesta spui că e așa de important? zise regele către Antremont.

— La tot cazul majestate! Pentru un bărbat, cinstea e totul. Dacă ți-ai pierdut cinstea ai pierdut totul. Bărbatul fără de cinste e mai rău văzut decât un cerșitor.

În adevăr foarte interesant, zise Carol. Cum te-a necinstit contele Regnier?

— M'a numit ucigaș!, zise contele. Și pentru acea te rog majestate permite duelul!

— N'ai spus d-ta ieri că hugenoții, prietini lui Coligny și pe noi ne-au vorbit de rău? Și că și pe noi ne acuză cu atentate, ba chiar ne amenință.

— Da majestate așa e! „Acela, care are prietini în Louvre să se grijească bine să nu fie înveninat“ — zise el — c'ar fi spus hugenoții.

— Așa dar noi încă aparținem bandei aceleia de hoți! După spusa d-tale trebuie să ucidem pe toți hugenoții. Ce a făcut în privirea noastră însuși Coligny? N'a ațitat, pe

supuși în privirea noastră? Nu ne-a devastat și patria? Și cu cât e mai mică vătămarea ta față de a noastră? Și dacă pe Coligny nu l'am pedepsit, ba l'am numit de conzilier; suntem oare distruși.

— Cu permisiunea majestății voastre pilda nu se prea nimerește! Prin faptul că majestatea voastră l'ați iertat, întreagă Franța vă preamărește, iar pe contele Antremont îl vor numi de om de nimic.

— Poporul francez ne va lăuda? s'a cugetat în sine Carol. Ori să-i ucidem pe toți? Pentru-ca poporul să-se liniștească?

— Pardon majestate! Regele nu poate aduce de pildă pe un conte.

— Și totuși așa trebuie să fie. Regele trebuie să ierte.

— Pentru Dumnezeu, majestate nu mă duce în ispită! Cum să mă mai prezint înaintea colegilor mei în forma asta. Te rog permite-mi duelul la tot cazul!

— Pentru-ca hugenoții să poată zice cu: „Priviți regele își pierde pe admiral prin ucigași plătiți ori să zică că cu concesiunea regelui a străpuns Antremont pe Regnier. Așa un renume vrei să nu faci?“

— Nici decum majestate.

— Nu spune și așa prea multe poporul de noi Și d-ta vrei să le mai dai și motiv?

— Majestate!

— Doar hugenoții pot să se și răscoale. Cine știe, dacă nu cumva chiar sângele lui Regnier mai lipsește ca să-i răsvrătească? Adu-ți barămi de asta aminte și mă cruță.

Așa dar să mă oprească frica? Protestez?

— Nu, d-le contele! Frica e un cuvânt întocmai cași vitejia, ori curajul, ori alte cuvinte. Și are un preț cu mult mai mare decât celea din urmă. Grigi deci de toate.

— Sfinților veniți-mi în ajutor! — zise Antremont.

— Da, pentru-că nu dispui de înțelepciunea fricei, iubite contele! Acela, care se teme, —

— E un laș! zise Artur.

— Pentru-că esti viteaz nici când să nu verși sânge nevinvat, zise regele. Îți vorbesc sincer iubite contele! Dacă eu n'ăși avea teamă de furia hugenoților cum aș lăsa nerăsunate celea ce le-au făcut cu mine și cu întreagă Franța? — Coligny de mult ar fi fost spânzurat. Ba ar fi erupt și al patrulea război civil. Englezii, germanii împreună cu hugenoții iarăși ar fi devastat prin întreagă Franța. Frica înseamnă scapăt Franța de acest rău. — Pentru aceea prețuește frica, iubite contele! Ia ne scapă de vărsări de sânge, pe popor de mizerie, de foame și de moarte.

Antremont a rămas nemișcat privind uimit la regele.

Toate acestea ți-le-am spus cu încredere continuă Carol și având în vedere interesele casei de Valois. Am putut, pur și simplu, să-ți resping cererea căci regele poate face ce voiește. Am voit să te conving despre piedeca duelului. Acum mergi iubite contele, mergi că viu!

Artur s'a depărtat fără să complimenteze pe regele. Trecând prin coridor n'a observat nici pe regina nici pe Henric. Închizând ușa s'a auzit un murmur după dânsul.

Regele și cei cari au trecut înaintea lui n'au auzit nimic. Regele înseamnă răzind pe mamă-sa și pe Henric știa că are să auză ceva lucru grozav. În odaie se apropiiau tot

mai mulți, printul Nevers, generalul Tavanens și Albert Gondi din Florenza. Toți erau cu mâinile pe mănunchiul dela sabie. Din fețele lor se putea ceti că doresc răsunare ori moarte. Singur Henric de Lotharingia era mai liniștit. Guise sa prezentat mai vesel.

Pe regele l'a cuprins o grije. — S'a pus pe scaun. De două părți s'au așezat Ecaterina și Henric Anjou. Ceialalți au făcut un cerc înaintea regelui.

— Fiule! — începu Ecaterina. Regelui sunt datoare cu deslușiri, iar printului de Lotharingia cu satisfacție. Să știi că arma cu care au împușcat asupra lui Coligny, n'a umplut-o Guise, — ci eu mama ta, care am voit să măntuesc Franța de cel mai mare dușman, iar pe familia Valois de moarte. Eu am demândat să omoare pe admiralul.

Regele s'a uitat lung la ia, apoi zise:

— Mamă, ce ai făcut!

Am făcut ceea ce pretins dreptatea — răspuns regina mamă. Tu nu numai că l'ai iertat pe blăstămatul de Coligny, ci i-ai dat în mâna lui și putere spre perirea ta și a patriei tale. Ar fi o nebunie să înarmez pe un inamic în privirea noastră. Ne-am decis deci cu jurământ să omorim pe Coligny și pe toți, capii hugenoților, cari azi sunt adunați în Paris.

Înfiorător! a strigat Carol. Din asta nu va fi nimica! Cine ți-a dat d-tale putere și drept la așa ceva?

— Imprejurările răspuse Ecaterina. De cumva ți-arde casa și prietini ți-o stânga, îl mai întrebă cine i-a da permisiune să stângă? Coligny și hugenoții lui sunt flacări mistuitoare pentru tine și familia ta; noi li vom strivi chiar și în contra voinții tale doară vrei să mai aștepti până ce dinaintea protestatilor ne va sburătări pe toți în aier? Parisul întreg fierde de mânie și singur tu nu auzi nimic. Tu ascultă numai sfaturile unui mișel bătrân. — Aici nu-i vorbă să ne dai permisiune, ci să te învoiești — pe dreptul — la ceea-ce are să se întâmple neconditionat.

Carol s'a cugetat la seara de ieri și spusele mamei sale le-a aflat de juste.

Principe, zise Ecaterina către Nevers d-ta să-i comunici regelui întreagă situația.

Acesta a vorbit într'un ton foarte cutezător. A spus demultori lucruri pentru cari regele s'a infuriat.

— Situația e foarte critică. Ne trebuie o înțelepciune ageră, începu Nevers. După ce majestatea ta ești încântat de mizerabilul de Coligny, îți voi comunica în scurt pericolul ce te amenință. — Că de ce lucruri sunt capaci hugenoții să săvârșască, ne spune trecutul. Toată niziunța lor e tradare de patrie. Au desăvârșit deja un șir întreg de batjocuri cu sârmanii francezi. Dacă majestatea ta crede, că prin anumite concensiuni ai îmblânzit pe aceste fiare sălbatice, te înșeli.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Biblioteca pentru toți.

Gabriel Compayre „Pestalozzi și Educația elementară“ Biblioteca pentru toți 768—769.

Una din broșurile cari ar putea interesa corpul didactic de ori-ce grad, fără

Indoeală e și această traducere în românește a d-lui T. Popovici.

Autorul a scris această carte pentru a contribui la omagiile de recunoștință și admirație datorite celebrului autor al romanului „Leonard și Gertruda”, neobositului învățător și neîntrecutului revelator al dezvoltării naturii copilărești. Acest fapt desigur l-a condus pe autor a ne prezenta în o broșură, deși mică dar interesantă, un tablou complet aproape de peripețiile multiple ale vieții, carierei și operele pedagogului și metodicianului Pestalozzi. Influența considerabilă în întreaga Europa-centrală și care a fost prezisă de Pestalozzi, cum și critica numeroaselor scrieri, fac broșura să prezente mai mult interes. Prețul 60 bani. A se cere la librăria editoare Leon Alcalay București.

„Cosinzeana”, revista literară ilustrată săptămânală nr. 4 din 1913, cu următorul cuprins: A. C.: Cel diatâiu autor Iapon, artic. Mihnea Olmaz: Cântec de pierdere, poezie. L. Rebreanu: Armeanul, armeanca și clubul, schiță. Dr. Biedenkap—N. N. Botez: Inventarea luntrei, povestire. I. Bura: Cântec, poezie. T. L. Blaga: Radiul și cometele, artic. Lázár-Ciura: Floarea Betuliei, roman. Flori de-o zi: * * Raymond Poincaré. Radu Mărgean: Nu voi asculta... Cărți primite la redacție. Ilustrații. Abonamentul e 12 coroane la an. Intre abonații cari își plătesc abonamentul înainte pe un an întreg, se sortează la sfârșitul anului 25 biblioteci à 10 cor.

Cântece de stea. A venit Crăciunul și odată cu el vom vedea din nou pe colindători, umblând în noaptea ajuunului să vestească nașterea Domnului, vom vedea din nou Steaua și Viflaimul, oprindu-să în casele drept-credincioșilor creștini, urând și cântând după vechile datine strămoșești. Sunt credințele îmbătrânite, practice străvechi, dar cari cu atât ne par mai mișcătoare cu cât știm că ele ni-s-au transmis din generație în generație de sute de ani.

E drept că în timpul din urmă, față cu profacerea așa de adâncă a societății românești, multe din aceste datine au început să dispară, iar pe alocuri ele au ajuns o adevărată parodie a frumoseilor obiceiuri de odinioară. Cântecurile s'au uitat, zicătorile s'au pierdut, urările s'au amestecat prefăcându-să în ceva lipsit de frumusețe și de poezia veche.

A făcut prin urmare, un adevărat act de pietate d. Tudor Pamfile, — cunoscutul nostru folclorist — care a strâns într'un volum numeroase colinde, cântece de stea, viflaim, sorcove și plugușoare, strînse din gura poporului sau din culegerile mai vechi, curățându-le de adausurile din ultimul timp și redându-le frumuseța primitivă.

Așa cum e alcătuit volumul, el va fi de un real folos tineretului care urează de Crăciun și de Anul-nou, căci culegerea e cât se poate de completă.

Lucrarea a apărut în mult răspândita Bibliotecă pentru toți și nu costă decât 60 bani, pentru mai bine de 200 pagini.

Amintim cu acest prilej că „Bibliotecă pentru toți” cuprinde o minunată culegere

de scrieri, pentru tinerime, frumos ilustrate și legate, a se cere catalogul la librăria editoare Leon Alcalay-București.

Nouă bucurie vestim obștei românești: Icoana cu chipurile lui Horia, Cloșca, Crișan, a fost scoasă de sub tipar! E o icoană națională, lucrată cu multă grijă, în colorii și se află de vânzare la „Librăria Națională” S. Bornemisa din Orăștie (Szászváros). Icoana capilor revoluției dela 1784, e făcută după chipurile care se află în Muzeul-Bruckenthal din Sibiu, chipuri de pe vremea lui Horea, făcute de un pictor de atunci la cererea guvernatorului Ardealului, ca se rămână chipul resculătorilor țărani. De pe acele tablouri din muzeu s'a luat fotografie, iar după fotografie a făcut Librăria icoana aceasta. Așadar e chipul cât să poate de credincios a eroului Horia și a soților sei. Se poate căpăta pentru suma de 2 cor. 50 fil. franco, — iar franco-recomandat (când e sigur, că nu se perde pe postă), pentru cor. 2.75. Cei care comandă la un loc 10 bucăți, le capătă înloc de 27.50, cu numai 21 cor.! Cereți toți această icoană frumoasă, care e o podoabă vrednică a casei fiecărui român. Prețul să-l trimiteți înainte, căci cu ramburs nu se trimite icoana! — Tot aci și tot cu acel preț: „Intrarea lui Mihailu Viteazul în Alba-Iulia”. Cine comandă amândouă chipurile de-odată, cruță cheltueala de poștă la unul din ele! Cu 4 cor. 70 fil. (înloc de 5 cor.) le capătă pe amândouă franco, sau cu 4 cor. 95 franco-recomandat, înloc de 5.50. Trimiteți prețul înainte la „Librăria Națională” S. Bornemisa Orăștie—Szászváros.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5.30
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5.30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația.* fco. 7.30 cor.
vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 7.30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1.50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din casele bisericesti pentru biblioteci. — Să află de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

La mormântul Metropolitului Atanasie Anghel întemeietorul Unirii cu Roma. discurs rostit de Dr. E. Dăianu, Blaj 1912.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj*

Icoana dlui I. HRISTOS și a Preacuratei MARIA

Amândouă fac 4.30 cor. fco. Mărimea icoanelor 4⁵/₁₀ cm.

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAIL-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj. — Prețul tabloului cor. 1.50 fil.

Posta Administrațiunii.

Am primit și chitam abonamentul dela: *Rușor* pe 1913. — *Izgar* pe 1913. — *Iancuhida* pe 1912 și 1913. — *I. W. Gherla* pe 1913. — *Petelea* pe timpul din 1/9 1907 până în 1/3 1910. — *Fizeș* pe pătrarul prim din an. 1913. — *Dr. G. P. Turda* pe 1912 sem. 1-iu. — *Pata* pe 1903 sem. 2-lea și 1904 întreg. — *Hidig* pe 1913 sem. 1-iu. — *Dr. S. Ch. Agnita* pe 1913. — *Aiud* pe 1913. — *I. H. Gherla* pe 1913 sem. 1-iu. — *Georgiu de jos* pe 1913. — *Tulghes* pe 1/5 1911—1/5 1912. De quită servească recepista postală și quitarea prezentă. — *Nagykomlos* pe 1913. — *Părul* pe 1913. — *Lunca Cernei de sus* pe 1912 sem. 2-lea. Totodată Vă rugăm a ni trimite abon. și de pe an. 1910. care e restant. — *Marca* pe 1913 sem. 1-iu. — *Gyergyó Sz. Miklós* pe pătrarul prim din 1913. — *Reun. Năsăud* pe 1913 sem. 1-iu. — *Zorlenșul mare* pe 1913. — *Lunca* (tr. Blaj) pe 1913 sem. 1-iu. — *Casina, Abrud* pe 1913 până în 1/9. — *Patria, Blaj* pe 1913. — *Dérad-Széplak* pe 1911 și 1912. — *Groși* pe 1912. — *Parța* pe 1912 sem. 2-lea și 1913 sem. 1-iu. — *M. Ludoș* pe 1912 pătrarul al 3-lea. — *Alsóbogátu* pe pătrarul prim din 1913. — *Dr. E. P. Aiud* pe 1913 sem. 1-iu. — *I. I. P. Arad* pe 1913. — *Sănmărtinul sărat* pe 1912. —

Proprietar, editor și redactor responsabil:
Augustin Grușița.

Udatul în pat! Se poate opri la moment!
Deslușiri dă gratuit, dacă i-se comunică datele etății și sexului: **Georg Pfaller** în Nürnberg K. 44 [Bavaria].
(9) 1—52

Anunț.

Pentru societatea de consun și valorisare din Rebrisoara (Kisrebra p. u. Naszód, Besztercze-Naszódmegeve) să caută un conducător cu cauțiune de 1000 cor., pe lângă leafă deocamdată: 60 cor. lunar, 1% din circulație*), quartir comod și grădină precum și 100 litere petrol pentru luminat (anual). Căsătorii sunt preferiți.

Rebrisoara, 26 Ianuarie 1913.

[8] 2—3

Anton Precup,
protopop.

*) Circulația anului prim 1911 a fost 26.910 cor. 1912 a fost 41.998 cor.